

ЮГОЗАПАДЕН УНИВЕРСИТЕТ “НЕОФИТ РИЛСКИ”
СТОПАНСКИ ФАКУЛТЕТ
КАТЕДРА „МЕНИДЖМЪНТ И МАРКЕТИНГ“

КОНСПЕТ ЗА ДЪРЖАВЕН ИЗПИТ
„БИЗНЕС МЕНИДЖМЪНТ И ПРЕДПРИЕМАЧЕСТВО“
ОКС „БАКАЛАВЪР“

1. Стратегическо управление на фирмата. Същност, видове стратегии. Външна среда – същност, видове индикатори.
2. Стратегическо фирмено планиране-значение, същност и етапи. Същност и видове цели. Мисия на фирмата.
3. Методи за структурен анализ. Портфейлен анализ. Матрици на Бостънската консултативна група, на “Дженерал електрик”, на Ансѳ.
4. Определяне на стратегиите на фирмата. Видове стратегии. Оценка и избор на стратегия. Конкурентна стратегия, стратегия на диверсификация. Профил на конкуренцията.
5. Изграждане на организационно-управленчески структури. Формална и неформална организация. Видове управленски структури, връзката им със стратегията и препоръки за изграждането им.
6. Същност и видове управленски решения. Принципи на вземане на управленски решения. Фактори, влияещи върху процеса на вземане на управленски решения.
7. Етапи на процеса на вземане на управленски решения – подготовка, разработване на алтернативни управленски решения, избор на решение, изпълнение и контрол.
8. Природа на ръководната дейност. Мениджърът – централна фигура в процеса на управлението. Видове мениджъри и техните характеристики. Лидерство и власт. Стиллове на управление.
9. Същност, предпоставки и особености на планирането. Принципи на планирането. Видове планове.
10. Същност на прогнозирането. Видове прогнози. Методи за прогнозиране. Осигуряване на необходимата прогнозна информация.
11. Същност и особености на бизнеспланирането (фирменото планиране). Система от фирмени планове.
12. Планиране на производството. Производствена програма – показатели и схема на разработване. Използване на производствените мощности, същност и методика за определяне. Баланс на производствените мощности.
13. Набиране и подбор на човешките ресурси. Оценяване на трудовото представяне – принципи, изисквания, методи и процедури.
14. Анализ и проектиране на системата от длъжности в предприятието. Обучение на човешките ресурси в организацията.
15. Мотивация на човешките ресурси. Потребности, стимули и мотиви. Мотивационни модели. Форми на стимулиране на човешките ресурси и форми на професионално развитие.
16. Същност, характеристики и особености на пазара на труда. Фактори, определящи търсенето и предлагането на работна сила на пазара на труда. Регулиране на трудовия пазар. Сегментация на пазара на труда. Структура и основни потоци на пазара на труда. Институционална структура на пазара на труда.

17. Същност, измерители, равнище и динамика на заетостта и безработицата. Форми и видове заетост и безработица. Управление на заетостта и безработицата. Цена на работната сила – съдържателна характеристика и елементи.
18. Работна заплата – същност и видове. Функции на работната заплата. Подходи за определяне на основната работна заплата. Определяне на брутната работна заплата.
19. Икономически анализ на дейността на предприятието – същност, значение, методи, информационно осигуряване. Основни направления и показатели на икономическия анализ.
20. Продуктът като маркетингово средство – разработване на нови продукти, стоков асортимент, жизнен цикъл на стоките, опаковка, стокова марка и конкурентоспособност на продукта.
21. Маркетингови проучвания – структура, обекти и обхват. Видове. Информационно осигуряване. Планове и въпросници за провеждане на проучването. Резултати.
22. Сегментиране на пазара и позициониране на продукта. Критерии и изисквания. Избор на целевия продукт. Съдържание на позиционирането.
23. Състав, структура, динамика, съотношение на цените и видове цени – определение и примери. Основни разходно-калкулативни и сравнителни методи за ценообразуване. Характеристика, сфера на приложение, изисквания и формулен апарат.
24. Същност, характерни черти и етапи на иновационния процес. Класификация и фактори на иновациите.
25. Стратегии за осъществяване на иновациите. Иновации и интелектуална собственост.
26. Предприемачество – определение и теоретични постановки. Социално-икономическа роля на предприемачеството. Характерни черти на предприемачите. Необходими условия за развитие на предприемачеството. Мотиви за осъществяване на предприемаческата дейност.
27. Видове и форми на бизнеса. Видове бизнес според формата на собственост, предназначението и големината. Правно-организационни и организационно-икономически форми.
28. Избор на бизнес идея и стартиране на собствен бизнес. Фактори и мотиви за стартиране на бизнес. Етапи на формиране на бизнес идеята. Начини на стартиране на бизнес.
29. Създаване на ново предприятие - откриване и регистрация на фирма. Същност и особености на регистрацията на предприятията според правната им форма. Първи стъпки след регистрация на фирма.
30. Същност на конкурентоспособността на предприятието. Конкурентни предимства на предприятието.
31. Управление и мониторинг на конкурентоспособността на предприятието.
32. Конкурентни стратегии и конкурентен статус на предприятието. Конкурентен потенциал на предприятието и техники за повишаване на неговата конкурентоспособност.

ЛИТЕРАТУРА:

1. Ансофф, И., Стратегическое управление, М., Экономика, 1989
2. Армстронг, М., Управление на човешките ресурси, изд. “Делфинпрес”, Бургас, 1993

3. Атанасова, А., Клъстерната интеграция за повишаване конкурентоспособността на малките и средните предприятия. Унив. изд. „Н. Рилски“, Благоевград, 2020
4. Благоев, В., Маркетинг, изд. “Векко”, С., 1999
5. Вачкова, Е., Управление на човешките ресурси - българският и световният опит = Human Resource Management - The Bulgarian and the International Experience, София : Трансбизнес - ЕООД, 2007
6. Владимирова, К., Стратегическо управление на човешките ресурси. Теория и практика, София : Нов български университет, 2009
7. Владимирова, К., Управление на човешките ресурси : Стратегии, стандарти, практики, София, Стопанство, 2006
8. Владимирова, Катя. Наръчник и инструментариум за оценка на придобити знания и умения. Компетенции = правя, зная. София , Демократичен съюз на жените, 2009
9. Владимирова, К. Икономика на труда. София, Сиела, 2009
10. Владимирова, К. и кол. Гъвкавост и сигурност на заетостта в малките и средни предприятия в България: Резултати от изследвания за състоянието и перспективите. София, ИК "Шанс" АД, 2008
11. Георгиев, Г. Икономика на труда. Ню Медиа груп, 2007
12. Геров, А., Фирмено планиране, т.1,2, Унив.изд. “Стопанство”, С.
13. Димитрова, Р. Управление на конкурентоспособността на предприятието. УИ „Н. Рилски“, Благоевград, 2014.
14. Димитрова, Р. Подбор и назначаване на персонала. В: Организация и управление на малкия бизнес. Изд. Лангов, Благоевград, 2012
15. Димов, Д., Р. Мадгерова, М. Ушева, Д. Златева, Д. Янева, Планиране в сферата на икономиката, Унив. изд. „Н. Рилски“, Благоевград, 2011.
16. Дракър, П., Новаторство и предприемачество, изд. “Хр. Ботев”, С., 1992
17. Донъли, Дж., Дж. Гибсън, Основи на мениджмънта, изд. “Отворено общество”, С., 1997
18. Иванова, Р., Л. Тодоров. Финансово-стопански анализ. Тракия-М, София, 2008
- 19.
20. Златева, Д., Комуникационна политика, Унив. изд. "Неофит Рилски", Благоевград, 2016
21. Златева, Д., Дигитализация на маркетинговите комуникации, УИ "Неофит Рилски", Благоевград, 2019
22. Знания и умения за бъдещото - сигурност, професионална кариера и по-добри позиции на пазара на труда. София, Издателски комплекс УНСС, 2014
23. Калайджиева, В., Иновации, предприемачество и конкурентоспособност на предприятието. Университетско издателство „Неофит Рилски“, Благоевград, 2017
24. Каменов, Д., Фирмено планиране, прогнозиране и контролиране, изд. “Оком”, С., 1999
25. Каракашева, Л., Л. Менчева, Бл. Маркова, Маркетинг, С., 1998
26. Каролова, Т., Иновации и иновационно развитие, Благоевград, 2003
27. Касърова, В. Финансов анализ. НБУ, София, 2013
28. Колева, Р. Анализ на финансовото състояние на предприятието. Практически курс. Акад. изд. "Д. А. Ценов", Свищов, 2013
29. Котлер, Ф., Управление на маркетинга, изд. “Графема”, С., 1998
30. Кюрова, В., Маркетинг в предприемаческата дейност, ЮЗУ "Неофит Рилски", Благоевград, 2014, ISBN 978-954-680-923-0
31. Кюрова, В., Янева, Д., Цени и ценообразуване. България: ЮЗУ "Неофит Рилски", Благоевград, 2017, ISBN 978-954-00-0099-2

32. Кюрова, В., Ценова политика на предприемаческия бизнес, ЮЗУ "Неофит Рилски", Благоевград, 2020, ISBN 978-954-00-0244-6
33. Мадгерова, Р., Икономически и социални измерения на предприемачеството, ЮЗУ „Н. Рилски“, Благоевград, 2013
34. Маринова, А., А. Войкова, Иновационни процеси във фирмата и фирмена култура, С., 1995
35. Менчева, Л., Пазари, цени, маркетинг, С., 1994
36. Микова, А. Практически наръчник – персонал и работна заплата. Раабе, С., 2007
37. Михайлов, М. и др. Практически курс по финансов анализ : Методически апарат, решени и нерешени задачи, въпроси за самоподготовка. Академично издателство "Ценов", Свищов, 2014
38. Морел, Х. Трудовите отношения в преход, УИ „Св. Климент Охридски“, София, 2007
39. Палешутски, К., Мениджмънт, изд. “Форчън”, Благоевград, 1993
40. Палешутски, К., Управление на средни и големи фирми, Благоевград, 1999
41. Пехливанов, В., В. Кюрова, Основни въпроси на маркетинга, С., изд. „Галик“, 2013
42. Пехливанов, В., В. Кюрова, Основи на цените и ценообразуването, С., изд. „Галик“, 2013
43. Питърс, Т., Р. Уотърман, Към съвършенство във фирменото управление, С., 1988
44. Савов, С. Финансов анализ на дейността на фирмата. Сиела, София, 2007
45. Спасов, К., Управление на човешките ресурси, изд. “Арт График”, С., 1999
46. Тимчев, М., Ю. Велков. Финансово-стопански анализ на предприятието : Практически курс. Тракия-М, София, 2006
47. Тимчев, М. Финансово-стопански анализ = Financial Business Analysis. Нова звезда, София, 2011
48. Тимчев, М., Р. Иванова. Усъвършенстване на финансовия бизнес анализ на предприятията в Република България в съответствие с европейските системи и стандарти. Издателски комплекс-УНСС, София, 2013
49. Тодоров, К., Основи на дребния бизнес, изд. “Тракия-М”, С., 2000
50. Тодоров, К., Стратегическо управление в малките и средните фирми, т. I и II, изд. “СИЕЛА”, С., 2001
51. Трифонов, Т., С. Трифонова. Финансов анализ на фирмата. ИК СИЕЛА, София, 2001
52. Трифонов, Т. Корпоративен счетоводен анализ. Тракия-М, София, 2004
53. Филипова, М., Управленски решения, Унив. Изд. „Н. Рилски“, Благоевград, 2008
54. Филипова, М., Профилът на ръководителя в предприятието, Унив. издателство „Н. Рилски“, Благоевград, 2019, ISBN 978-954-00-0201-9
55. Филипова, М., Компетенциите на ръководителя в предприятието, ЧВУ „Колеж по туризъм“ – Благоевград, 2019
56. Филипова, М., Управленски решения (учебно-практическо ръководство), ЧВУ „Колеж по туризъм“ – Благоевград, 2019, ISBN 978-954-9497-26-7
57. Шопов, Д. и кол. Икономика на труда. София, Тракия-М, 2002
58. Франц, В. Трудовия пазар, “Алтенбург” и “Форум 2000”, С., 1996
59. Христосков, Й. Реформите в социалното осигуряване. Св. Григорий Богослов, 2010
60. Христосков, Й. Осигурителен пазар и осигурителни продукти. Св. Григорий Богослов, 2010
61. Чуков, К. Финансово-стопански анализ. Унив. изд. "Стопанство", София, 2011
62. Чуков, К. Финансово-стопански анализ на предприятието : Учебник за дистанционно обучение. Издателски комплекс-УНСС, София, 2010

63. Чуков, К., Р. Иванова. Финансово-стопански анализ. Издателски комплекс - УНСС, София, 2014
64. Шопов, Д., М. Атанасова, Управление на човешките ресурси, изд. "Тракия-М", С., 1996
65. Шопов, Д., Л. Стефанов, М. Паунов, Л. Дулевски, Икономика на труда, изд. "Тракия-М", С., 2002
66. Шопов, Д., Г. Евгениев. Наръчник по управление на човешките ресурси. Труд и право, С., 2002
67. Шопов, Д. Индустиални отношения. София, Стопанство, 2006
68. Щаудт, Е., Мениджмънт на иновациите, С., 1992
69. Янева, Д., Стратегически маркетинг. България: ЮЗУ "Неофит Рилски", Благоевград, 2017
70. Конституция на Република България
71. Кодекс на труда, <http://www.mlsp.government.bg/bg/law/law/index.htm>
72. Кодекс за социално осигуряване, <http://www.mlsp.government.bg/bg/law/law/index.htm>

Благоевград, 2021 г.